

Trenger vi de regionale helseforetakene?

Michael 2008;5:167–8.

Auditoriet i Domus&Medicus var temmelig fullsatt da det var 50 personer tilstede for å drøfte det brennbare temaet: Trenger vi de regionale helseforetakene? Den alminnelige helsepolitiske diskusjon i samfunnet omkring helseforetakene ble her videreført i langt mer kvalifiserte former enn man finner i media.

Første innleder var tidligere direktør for Helse Midt-Norge Paul Hellandsvik. Han hadde i sin tid arbeidet tett sammen med statsråd Tore Tønne og delt Tønnes visjon om sentral styring og lokal dynamikk i helsevesenet. Hellandsvik trakk opp de historiske linjene fram mot helsereformen og den statlige overtakelsen av helseinstitusjonene. Først hadde et stort antall sykehus vært kommunale, deretter ble det fylkene som overtok hovedansvaret, og så ble det altså staten. Dette utløste en innebygd konflikt mellom «lokalisme» og sentralisme, og den tiltok i styrke desto mer sentral styringen ble. Samtidig inntok helsepolitikken en stadig større plass i den offentlige oppmerksomheten, foruten at mye av partipolitikken kom til å samle seg om «midten» på områder som dette, hvilket skapte vansker.

Professor Terje Hagen minte om at begrepet «region» kan sees på to måter. I regioner med folkevalgt styre ligger det an til en prioriteringseffektivitet. Hvis derimot «region» ansees som et statlig administrativt nivå, vil det nok kunne være en omstillingseffektivitet. Organisering som statlige foretak vil da kunne avpolitisere driften av helseinstitusjoner og gjøre den enklere. Men sammenlikningen med næringslivets konsernmodell halter fordi inntektene kommer ovenfra. Å erstatte de regionale helseforetakene med et statlig direktorat ville kunne gjøre bildet klarere, men det ville være vanskelig å gjennomføre i praksis på en effektiv måte.

Professor Erik Fosse representerte klinikerne. Han la vekt på hvordan den teknologiske utviklingen hadde gått meget raskt. Blant annet hadde dette gjort at behovet for finansiering av teknisk utstyr og utskiftning av dette hadde økt betraktelig. Derfor måtte man vie finansutgiftene større

Livlig diskusjon: Fra venstre professor Stein A. Evensen med kommentar fra salen og møtelederen, professor Frode Lærum. Deretter følger innleiderne: Tidligere direktør for Rikshospitalet Åge Danielsen, professorene Erik Fosse og Terje Hagen og tidligere direktør for Helse Midt-Norge Paul Hellandsvik (Foto: Ø. Larsen).

oppmerksomhet. På pluss-siden kom stadig kortere liggetider. Sykehusene hadde etter hvert prioritert behandling høyere enn omsorg, påpekte han. Blant annet har det medført at omsorgen forskyves til primærhelsetjenesten, hvilket på sikt bør føre til felles styring. Forskning og behandling må organiseres slik at kvalitetsnivået blir internasjonalt, understreket Fosse.

Tidligere direktør Åge Danielsen var nokså entydig i sin konklusjon: Reformen hadde etter hans syn vært mislykket. Han mente at et direktorat med en ansvarlig politiker på toppen ville vært bedre. Nå ble ansvaret skjøvet nedover i systemet.

Ifølge møteprogrammet skulle man også ha snakket om en eventuell sammenslåing av Rikshospitalet og Ullevål universitetssykehus, men dette druknet i det overordnede spørsmål: Trenger vi egentlig helseforetakene?

Tilhørerne fikk egentlig ikke noe svar på dette. Tønnes reform hadde vært bra, hvis den hadde kunnet bli gjennomført i henhold til visjonen, mente man. Men slik ble det ikke.

For en tilhører var det imidlertid en konklusjon som var klar: Den nåværende styringen av helseforetakene trenger vi i ethvert fall ikke.

*Øivind Larsen
Universitetet i Oslo*